

**Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες:
Προβλήματα σχετικά με την εφαρμογή της***

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) θεωρεί την κύρωση και επικύρωση από την Ελλάδα της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (Σύμβασης) και του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της (Πρωτοκόλλου) σημαντικό βήμα στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου στη χώρα μας. Ωστόσο, κρίνει αναγκαίο να κάνει μια πρώτη, ενδεικτική, επισήμανση σοβαρών προβλημάτων που δημιουργούν ο κυρωτικός νόμος και η εφαρμογή της Σύμβασης στην πράξη, επιφυλασσόμενη να επανέλθει σχετικά.

1. Η Σύμβαση και το Πρωτόκολλο κυρώθηκαν με τον Ν. 4074/2012, επικυρώθηκαν την 31^η Μαΐου 2012¹ και άρχισαν να ισχύουν διεθνώς για την Ελλάδα από την 31^η Ιουνίου 2012, σύμφωνα με το άρθρ. 45 § 2 της Σύμβασης και το άρθρ. 13 § 2 του Πρωτοκόλλου. Συνεπώς, από την 31^η Ιουνίου 2012, η Ελλάδα υπόκειται στον έλεγχο εφαρμογής της Σύμβασης που διενεργεί η Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (Επιτροπή), την οποία σύνεστησε το άρθρ. 34 της Σύμβασης. Επίσης, από την 31^η Ιουνίου 2012, άρχισε να ισχύει έναντι της Ελλάδας η αρμοδιότητα της Επιτροπής να δέχεται και να εξετάζει «αναφορές» από άτομα ή ομάδες ατόμων που υπόκεινται στη δικαιοδοσία του Ελληνικού Κράτους, με τις οποίες αυτά προβάλλουν ότι τα ίδια ή άλλα άτομα ή ομάδες, για λογαριασμό των οποίων ενεργούν, είναι θύματα παραβίασης της Σύμβασης (άρθρ. 1 Πρωτοκόλλου).

A'. Οι υποχρεώσεις που επιβάλλει η Σύμβαση για την παρακολούθηση της εφαρμογής της στο εθνικό επίπεδο

2. Το άρθρ. 33 της Σύμβασης επιβάλλει στα συμβαλλόμενα κράτη τις ακόλουθες υποχρεώσεις για την παρακολούθηση της εφαρμογής της στο εθνικό επίπεδο:

α) «Να καθορίσουν ένα ή περισσότερα σημεία αναφοράς (focal points) μέσα στην κυβέρνηση για θέματα σχετιζόμενα με την εφαρμογή της Σύμβασης και να δίδουν τη δέουσα προσοχή στην ίδρυση ή τον καθορισμό ενός συντονιστικού μηχανισμού μέσα στην κυβέρνηση, προκειμένου να διευκολύνει τη σχετική δράση, σε διαφορετικούς τομείς και διαφορετικά επίπεδα» (άρθρ. 33§1).

β) «Να διατηρούν, ενισχύουν, ορίζουν ή συστήνουν, μέσα στο συμβαλλόμενο κράτος, ένα πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένων ενός ή περισσότερων ανεξάρτητων μηχανισμών, και προκειμένου να προάγουν, προστατεύουν και παρακολουθούν την εφαρμογή της Σύμβασης. Κατά τον ορισμό ή τη σύσταση ενός τέτοιου μηχανισμού, τα συμβαλλόμενα κράτη λαμβάνουν υπόψη τις αρχές σχετικά με το καθεστώς και τη λειτουργία των εθνικών θεσμών για την προστασία και την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων» (άρθρ. 33§2).

γ) «Η κοινωνία των πολιτών, και ιδιαίτερα τα άτομα με αναπηρίες και οι αντιπροσωπευτικές οργανώσεις τους, θα εμπλέκονται και θα μετέχουν πλήρως στη διαδικασία παρακολούθησης» (άρθρ. 33§3).

B'. Η ελλιπής συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις που επιβάλλει η Σύμβαση

I. Η ελλιπής συμμόρφωση από νομοθετική άποψη

3. Το Άρθρο Τρίτο του κυρωτικού νόμου προβλέπει τα εξής: «Με απόφαση του Πρωθυπουργού ορίζεται στην κυβέρνηση, σύμφωνα με το άρθρο 33 παρ. 1 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες, σημείο αναφοράς για την παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης και συντονιστικός μηχανισμός για τη

* Υιοθετήθηκε ομόφωνα από την Ολομέλεια της ΕΕΔΑ κατά τη συνεδρίαση της 9^{ης} Οκτωβρίου 2014.

Εισηγήτρια Σ. Κουκούλη-Σπηλιωτοπούλου, Μέλος της ΕΕΔΑ ορισθέν από το Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας.

¹ Βλ. http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/TreatyBodyExternal/Treaty.aspx?CountryID=68&Lang=en.

διευκόλυνση των σχετικών με αυτή δράσεων». Η διάταξη αυτή αποτελεί ελλιπή συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις που ανέλαβε το ελληνικό κράτος με την επικύρωση της Σύμβασης, αφού παρέχει εξουσιοδότηση για την εφαρμογή της παρ. 1 μόνο του άρθρ. 33 της Σύμβασης και όχι και των λοιπών παραγράφων του άρθρου αυτού.

4. Βάσει της εξουσιοδοτικής αυτής διάταξης, εκδόθηκε η υπ' αριθ. Υ 426/20.02.2014 απόφαση του Πρωθυπουργού «Ορισμός σημείου αναφοράς για την παρακολούθηση εφαρμογής της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες (Ν. 4074/2012, ΦΕΚ Α' 88) και συντονιστικού μηχανισμού για τη διευκόλυνση των σχετικών με αυτή δράσεων» (ΦΕΚ Β' 523/28/02/2014). Με το Άρθρο Μόνο της απόφασης αυτής ορίζεται ως σημείο αναφοράς για την παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης και ως συντονιστικός μηχανισμός για τη διευκόλυνση των σχετικών με αυτή δράσεων το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας και ειδικότερα η Διεύθυνση Διεθνών Σχέσεων της Γενικής Διεύθυνσης Διοικητικής Υποστήριξης αυτού του υπουργείου. Επίσης, η απόφαση αντιγράφει κατά λέξη την παρ. 3 του άρθρ. 33 της Σύμβασης (πιο πάνω αριθ. 2(γ)).

5. Έτσι, λόγω της ελλιπούς νομοθετικής εξουσιοδότησης, δεν έχουν συσταθεί ανεξάρτητοι μηχανισμοί που θα προάγουν, θα προστατεύουν και θα παρακολουθούν την εφαρμογή της Σύμβασης, όπως απαιτεί η παρ. 2 του άρθρου 33 της Σύμβασης. Μπορεί να συσταθεί και ένας μόνο τέτοιος μηχανισμός ή να ανατεθεί αυτό το έργο σε υφιστάμενο ανεξάρτητο φορέα, αρκεί να είναι ανεξάρτητος και να έχει τα αναγκαία μέσα (επαρκές εξειδικευμένο προσωπικό και επαρκή χρηματοδότηση) για την εκτέλεση του έργου αυτού. Η παράλειψη αυτή αποτελεί σοβαρή παράβαση της Σύμβασης, καθώς περιορίζει σημαντικά την αποτελεσματικότητά της. Για τον σκοπό αυτόν, χρειάζεται ειδική, συμπληρωματική νομοθετική εξουσιοδότηση.

6. Εξάλλου, η κατά λέξη αντιγραφή της παρ. 3 του άρθρ. 33 της Σύμβασης στην προαναφερόμενη απόφαση του Πρωθυπουργού δεν έχει κανένα νόημα. Χρειάζεται ειδική, συμπληρωματική νομοθετική εξουσιοδότηση για τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων που να παρέχουν στην κοινωνία των πολιτών, και ιδιαίτερα στα άτομα με αναπηρίες και τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις τους, τη δυνατότητα να εμπλέκονται και να μετέχουν πλήρως στη διαδικασία παρακολούθησης της εφαρμογής της Σύμβασης.

II. Παραδείγματα ελλιπούς συμμόρφωσης στην πράξη

7. Οι ουσιαστικές διατάξεις της Σύμβασης θεσπίζουν δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες και επιβάλλουν αντίστοιχες υποχρεώσεις στα συμβαλλόμενα κράτη. Μεταξύ αυτών είναι και το εξαιρετικά σημαντικό για την αποφυγή κοινωνικού αποκλεισμού των ατόμων αυτών δικαίωμα πρόσβασης, σε ίση βάση με τους άλλους, σε δημόσιες ή ιδιωτικές εγκαταστάσεις και υπηρεσίες που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, δηλαδή, μεταξύ άλλων, σε δρόμους, συγκοινωνιακά μέσα, κτήρια, κατοικίες, ιατρικές εγκαταστάσεις, εργασιακούς χώρους, μνημεία, περιοχές πολιτιστικής σημασίας κλπ. (άρθρ. 9 και 30§1 Σύμβασης). Είναι σε όλους φανερό, ότι στην Ελλάδα, πολλές αν όχι οι περισσότερες από τις εν λόγω εγκαταστάσεις και υπηρεσίες, μεταξύ των οποίων και κτήρια Δικαστηρίων, είναι πολύ δύσκολα ή και καθόλου προσβάσιμες στα άτομα που καλύπτει η Σύμβαση.

Κατά συνέπεια, η ΕΕΔΑ, απευθύνει στην Πολιτεία τις ακόλουθες, πρώτες και επείγουσες, συστάσεις σχετικά με τη συμμόρφωση προς τη Σύμβαση:

- Να θεσπισθούν νομοθετικές διατάξεις που να παρέχουν ειδική και συγκεκριμένη εξουσιοδότηση για τη λήψη μέτρων εφαρμογής των παρ. 2 και 3 του άρθρ. 33 της Σύμβασης
- Να ληφθούν μέτρα για να καταστούν οι δημόσιες ή ιδιωτικές εγκαταστάσεις και υπηρεσίες προσβάσιμες στα άτομα με αναπηρίες, όπως απαιτεί η Σύμβαση.